

Οι τέσσερις χυμοί του Ιπποκράτους και οι τέσσερις αζωτούχες βάσεις της διπλής έλικας του DNA. Παραλληλισμοί.

D. Karaberopoulos, M. Karamanou, E. Tsigani, G. Androutsos
Εργαστήριο Ιστορίας της Ιατρικής, Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

(38ο Ετήσιο Πανελλήνιο Ιατρικό Συνέδριο, Αθήνα, 16-19 Μαΐου 2012, τόμος Περιλήψεων, αρ. 489, σελ. 125)

Σύμφωνα με την Ιπποκρατική ιατρική η υγεία, η «ευκρασία» είναι αποτέλεσμα της αρμονικής σχέσης των τεσσάρων χυμών του ανθρώπινου σώματος: αίματος, βλέννης, κίτρινης χολής και μαύρης χολής. Αντίθετα η διαταραχή στη σχέση των τεσσάρων αυτών χυμών προκαλεί τις διάφορες αρρώστιες, τη «δυσκρασία». Χαρακτηριστικά στο έργο της Ιπποκρατικής Συλλογής «Περί φύσεος ανθρώπου, 4» τονίζεται ότι όταν οι τέσσερις χυμοί, «αίμα, βλέννα, κίτρινη χολή και μαύρη χολή» είναι σε σωστή αναλογία τότε υπάρχει υγεία, αν όμως ένα στοιχείο πλεονάζει ή υπολείπεται ή η μίξη μεταξύ τους δεν είναι σωστή τότε επισυμβαίνει αρρώστια: «Το δε σώμα του ανθρώπου έχει εν εωτώ αίμα και φλέγμα και χολήν ξανθήν τε και μέλαιναν, και ταύτ' εστίν αυτέω η φύσις του σώματος, και δια ταύτα αλγέα και υγιαίνει. Υγιαίνει μεν ουν μάλιστα, οκόταν μετρίως έχη ταύτα της προς άλληλα κρήσιος και δυνάμιος και του πλήθεος, και μάλιστα μεμιγμένα ή. Αλγέει δε οκόταν τι τουτέων έλασσον ή πλέον ή ή χωρισθή εν τω σώματι και μη κεκρημένον ή τοίσι ζύμπασιν».

Και σε νεοελληνική απόδοση το κείμενο: «Το σώμα του ανθρώπου περιέχει αίμα, βλέννα, κίτρινη και μαύρη χολή. Και αυτά τα στοιχεία αποτελούν τη φύση του σώματος, και αυτά δημιουργούν την αρρώστια και την υγεία. Υγεία υπάρχει ουσιαστικά όταν αυτά τα στοιχεία βρίσκονται σε μίαν αρμονική σχέση μεταξύ τους, αναφορικά με την κράση, τη δύναμη και την ποσότητα, και είναι τέλεια η ανάμειξή τους. Αρρώστια υπάρχει όταν ένα απ' αυτά τα στοιχεία υπολείπεται ή πλεονάζει ή απομονωμένα στο σώμα, δεν είναι συγκερασμένο μαζί με τα άλλα».

Παρόμοια υποστηρίζει και ο Γαληνός (2^{ος} αι. μ. χ.) στο «Περί χυμών» έργο του, (C.G.Kuehn, Γαληνού *Άπαντα*, τόμ. XIX, σελ. 485-486, 491-492), «χυμοί δε χολή και αίμα φλέγμα τε και η μέλαινα, εξ ών τα ζώα συνέστηκεν και ο άνθρωπος» και «χρη γαρ ακριβώς κεκραμένους ποιότητι και ίσους ποσότητι τους χυμούς, ίν' υγεία τε διαμένη... Δήλον γαρ ως ει τούτο υγεία, το μη τοιούτο νόσος αν είη, ώσπερ και δέδεικται. Επει δε η νόσος γένος εις διάφορα είδη διαιρουμένη, ανάγκη τας διαφοράς από τινων διαφορών αιτιών προβαίνειν».

Σύμφωνα τώρα με την ανακάλυψη της διπλής έλικας του DNA από τους J. Watson and F. Crick (Nature, 25 April 1953) διαπιστώνεται ότι η σωστή διάταξη των τεσσάρων αζωτούχων βάσεων ACGT (Αδενίνη, Κυτοσίνη, Γουανίνη και Θυμίνη) στη διπλή έλικα του DNA έχει ως αποτέλεσμα την υγεία, ενώ η αναδιάταξη, η αλλοίωση, ο πλεονασμός ή η έλλειψη των αμινοξέων δημιουργεί νοσολογικές καταστάσεις.

Επισημαίνεται ότι οι αρχαίοι Έλληνες ιατροί με λογικούς φιλοσοφικούς συλλογισμούς υποστήριζαν πως η αρμονία ή δυσαρμονία των τεσσάρων χυμών του σώματος έχει ως αποτέλεσμα την υγεία ή την αρρώστια του ανθρώπου. Αντίστοιχα η σύγχρονη επιστήμη με πειραματικά δεδομένα επιβεβαιώνει πως οι τέσσερις αζωτούχες βάσεις στην διπλή έλικα DNA με τη σωστή ή μη αναλογία και διάταξή τους έχουν ως αποτέλεσμα την υγεία ή την αρρώστια. Ένας θαυμάσιος παραλληλισμός της αρχαίας ιατρικής γνώσης με την αντίστοιχη σύγχρονη μοριακή γνώση.

«Τα κύρια συστατικά στοιχεία του ανθρώπινου σώματος είναι τέσσερις *χυμοί*: το αίμα, το φλέγμα, η κίτρινη χολή και η μαύρη χολή. Οι τέσσερις αυτοί *χυμοί* βρίσκονται στο κέντρο της ιπποκρατικής «νοσολογίας»: Η υγεία οφείλεται κατά κύριο λόγο στη σωστή ανάμειξη των *χυμών* του ανθρώπινου σώματος (*κράσις*) . Γι' αυτό και η υγεία χαρακτηρίζεται ως ευκρασία. Κάθε διαταραχή της ισορροπίας των χυμών στον ανθρώπινο οργανισμό προκαλεί την εμφάνιση της αρρώστιας (*δυσκρασία*). Μόλις εμφανιστεί η αρρώστια, η *φύσις* του ατόμου καταβάλλει κάθε προσπάθεια ώστε να αποκατασταθεί στον οργανισμό η *κράσις*». Δημήτριος Λυπουρλής, «Γενική εισαγωγή. Ιπποκράτης και Ιπποκρατική Συλλογή», στο Ιπποκράτης, Ιατρική θεωρία και πράξη, Ανθολόγηση, μετάφραση, εισαγωγές, σχόλια Δημήτριος Λυπουρλής, , εκδόσεις Ζήτρος, Θεσσαλονίκη, 2000, σελ. 24.

ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΧΥΜΟΙ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΑΖΩΤΟΥΧΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΕΛΙΚΑΣ ΤΟΥ DNA. ΠΑΡΑΛΛΗΛΙΣΜΟΙ

Ε. Τσιγγάνη, Δ. Καραμπερόπουλος, Γ. Ανδρούτσος
Εργαστήριο Ιστορίας της Ιατρικής, Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

Σκοπός της ανακοίνωσης είναι να γίνει παραλληλισμός των τεσσάρων χυμών της Ιπποκρατικής Ιατρικής με τα τέσσερα αμινοξέα της διπλής έλικας του DNA, η αρμονική παρουσία τους έχει ως αποτέλεσμα την υγεία.

Υλικό και μέθοδος. Διερευνήθηκαν τα έργα της Ιπποκρατικής Συλλογής για να επισημανθούν τα σχετικά κείμενα με τους τέσσερις χυμούς. Στο «Περί φύσεως ανθρώπου 4» καταχωρίζεται σχετικό κείμενο στο οποίο τονίζεται ότι όταν οι τέσσερις χυμοί, «αίμα, βλέννα, κίτρινη χολή και μαύρη χολή» είναι σε σωστή αναλογία τότε υπάρχει υγεία, αν όμως ένα πλεονάζει ή υπολείπεται ή η μίξη μεταξύ τους δεν είναι σωστή τότε επισυμβαίνει αρρώστια. «Το δε σώμα του ανθρώπου έχει εν εωτώ αίμα και φλέγμα και χολήν ξανθήν τε και μέλαιναν, και ταύτ' εστίν αυτέω η φύσις του σώματος, και δια ταύτα αλγέα και υγιαίνει. Υγιαίνει μεν ουν μάλιστα, οκόταν μετρίως έχη ταύτα της προς άλληλα κρήσιος και δυνάμιος και του πλήθους, και μάλιστα μεμιγμένα ή. Αλγείει δε οκόταν τι τουτέων έλασσον ή πλέον ή ή χωρισθή εν τω σώματι και μη κεκρημένον ή τοίσι ζύμπασιν».

Και σε νεοελληνική απόδοση το κείμενο: «Το σώμα του ανθρώπου περιέχει αίμα, βλέννα, κίτρινη και μαύρη χολή. Και αυτά τα στοιχεία αποτελούν τη φύση του σώματος, και αυτά δημιουργούν την αρρώστια και την υγεία. Υγεία υπάρχει ουσιαστικά όταν αυτά τα στοιχεία βρίσκονται σε μια αρμονική σχέση μεταξύ τους, αναφορικά με την κράση, τη δύναμη και την ποσότητα, και είναι τέλεια η ανάμειξή τους. Αρρώστια υπάρχει όταν ένα απ' αυτά τα στοιχεία υπολείπεται ή πλεονάζει ή απομονωμένα στο σώμα, δεν είναι συγκερασμένο μαζί με τα άλλα».

Παρόμοια υποστηρίζονται από τον Πλάτωνα (Τίμαιος 39 Α, Και ο Πλάτων, Τίμαιος 39^Α, « Το δε των νόσων ξυνίσταται δήλον που και παντί Τετάρων γαρ όντων γενών εξ ών συμπέτηγε το σώμα, γης, πυρός, ύδατος τε και αέρος, τούτων η παρά φύσιν πλεονεξία και ένδεια της χώρας μετάστασις εξ οικείας επ' αλλοτρίαν γιγνομένη...στάσεις και νόσους παρέχει) καθώς και από τον Γαληνό στο «Περί χυμών» έργο του, (C.G.Kuehn, Γαληνού 'Απαντα, τόμ. XIX, σελ. 484), «Οπερ εν κόσμω στοιχείον, τούτο εν ζώοις χυμός...χυμοί δε χολή και αίμα φλέγμα τε και η μέλαινα, εξ ών τα ζώα συνέστηκεν και ο άνθρωπος». «χρη γαρ ακριβώς κεκραμένους ποιότητα και ίσους ποσότητα τους χυμούς, ίν' υγεία τε διαμένη και μη ούσα επανελεύσεται. Οθεν και της ονομασίας έτυχον όντες χυμοί παρά το χείσθαι άμα λεγόμενοι. Δήλον γαρ ως ει τούτο υγεία, το μη τοιούτο νόσος αν είη, ώσπερ και δέδεικται. Επει δε η νόσος γένος εις διάφορα είδη διαιρουμένη, ανάγκη τας διαφοράς από τινων διαφορών αιτιών προβαίνειν».

Μετά την ανακάλυψη της διπλής έλικας του DNA, διαπιστώνεται ότι η σωστή διάταξη των τεσσάρων αζωτούχων βάσεων ACGT (Αδενίνη, Κυτοσίνη, Γουανίνη και Θυμίνη) στην διπλή έλικα του DNA έχει ως αποτέλεσμα την υγεία, ενώ η αναδιάταξή των αμινοξέων, η αλλοίωση, ο πλεονασμός ή η έλλειψη ενός δημιουργεί νοσολογικές καταστάσεις.

Συμπερασματικά επισημαίνουμε ότι οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι και ιατροί με λογικούς φιλοσοφικούς συλλογισμούς υποστήριζαν πως η αρμονία ή δυσαρμονία των τεσσάρων χυμών του σώματος έχει ως αποτέλεσμα την υγεία ή την αρρώστια του ανθρώπου, ενώ η σύγχρονη επιστήμη με πειραματικά δεδομένα επιβεβαιώνει πως οι τέσσερις αζωτούχες βάσεις στην διπλή έλικα DNA με τη σωστή ή μη αναλογία και διάταξη έχουν ως αποτέλεσμα την εκδήλωση υγείας ή αρρώστιας.

«Τα κύρια συστατικά στοιχεία του ανθρώπινου σώματος είναι τέσσερις *χυμοί*: το αίμα, το φλέγμα, η κίτρινη χολή και η μαύρη χολή. Οι τέσσερις αυτοί *χυμοί* βρίσκονται στο κέντρο της ιπποκρατικής «νοσολογίας»: Η υγεία οφείλεται κατά κύριο λόγο στη σωστή ανάμειξη των *χυμών* του ανθρώπινου σώματος (*κράσις*). Γι' αυτό και η υγεία χαρακτηρίζεται ως ευκρασία. Κάθε διαταραχή της ισορροπίας των χυμών στον ανθρώπινο οργανισμό προκαλεί την εμφάνιση της αρρώστιας (*δυσκρασία*). Μόλις εμφανιστεί η αρρώστια, η *φύσις* του ατόμου καταβάλλει κάθε προσπάθεια ώστε να αποκατασταθεί στον οργανισμό η *κράσις*». Δημήτριος Λυπουρλής, «Γενική εισαγωγή. Ιπποκράτης και Ιπποκρατική Συλλογή», στο Ιπποκράτης, Ιατρική θεωρία και πράξη, Ανθολόγηση, μετάφραση, εισαγωγές, σχόλια Δημήτριος Λυπουρλής, , εκδόσεις Ζήτρος, Θεσσαλονίκη, 2000, σελ. 24.